

Minningarorð um Alfred Jørgensen, Miðvági

Deyðsboð koma okkum altíð datt við. Enn dattligari koma tey við, tá menn so bráðliga fara, sum nú boð vóru eftir Alfred.

Alfred var borin í heim 19. oktober 1919 í Miðvági. Hann var sonur Onnu Sofu og Hans Jørgensen, í Skúlanum, í Miðvági.

Sum ungur drongur fór Alfred til Havnar at læra til málara, og tað var eisini sum handverkari, at hann starvadi stórsta partin av ævi síni. Vit, sum kendu hann, mugu av sonnum áðanna, at Alfred var ógvuliga fjølbroyttur í sínum verki. Tókst við stutt sagt alt handverk. Og alt gjørdi hann væl og virðiliga, tí nærlagdur var hann sum fáur.

Alfred royndi eisini sjólvvið. Hann sigldi í fleiri ár sum kokkur við m.o. Varðbergi og Hólmi. Eisini har bóru menn honum alt tað besta.

Nú var so lagað, at umframt at Alfred var gubbi mín, so gjørdust vit seinni eisini svágrar. Vit komu tí javnan saman bæði í gamni og í álvara. Altíð var fjálgd at vera saman við honum, tí Alfred dugdi so ómetaliga væl at práta og siga frá, og hann fekk ein at kenna seg væl til passar.

Fyri longu fleiri árum síðan varð Alfred rakur av meinari sjúku. Men sum so eyðkent fyri Alfred, so gavst hann ikki á hondum fyri tað. Tvørtur móti. Arbeiðssamur og livandi var hann og

tí dugdi hann ikki einki at hava at takast við. So frægt sum heilsan nú einaferð loyvi, tókst hann við ymiskt fyrifallandi arbeiði. Onkuntíð tók hann sær kanska ov nógv fyri; men hann hevði tað best soleiðis. Hann var jú so ógvuliga livandi.

Seinastu áriní hevur Alfred tikið sær av gamla húsinum uppi í Kálvalði. Hann helt húsið og tók sær av fremmandafólki, íð vitjandi hagar. Sogufróður var Alfred og sonn frágð var at hoyra hann siga frá tí nógv, sum har er við at geva okkum eina mynd av lúvinum hjá forfedrum okkara. Tað gjørdi ikki mun, um hann so mátti greiða frá á fremmandum máli. Altíð var hann greiður og nátturligur, ongantíð nakað tilgjord ella uppgjort.

Alfred var giftur við Gretu og settu tey búgu skamt frá barnaheimi hennara. Fimm børn eru í hjúnalagnum og tey eru nú oll vaksín. At Alfred í ollum lutum var ein røkin maður, tað er snottiliga heim teirra fullgott prógv um.

Tað er altíð svárt at missa, svárast hjá teimum, sum næst eru. Góða Greta og tit oll somul, vit hava djúpa samkenslu við tykkum. Gud styrki tykkum.

Alfred er farin, men eftir eiga tit nógv og rík minni um ein góðan mann og pápa. Ærad veri minnið um Alfred.

Simun

Svalbard (Norway)

Nú um dagarnar er nógv skrivning í bløðunum um sáttmálan við norðmenn. Rækkjamenningin toga í annan endan, og reiðararnir á saltfiskatrolarunum í hin endan.

Tað, ið eg ikki reiðuliga eri greiður yvir, er, at so leingi eingin sáttmáli er við Noreg, kunnu føroyingar fiska ótarnaðir við Svalbard. Vit vita, at Svalbard hoyrir undir Noreg, og at ca. 1.500 norðmenn búgva har uppi.

Føroyingar hava nú í nógv ár stríðið við bretar, sum at fáa ognarrættin til klettin »Rock-all« — er tað ikki við tí fyrri eygað at víðka umfiskimarkjó hjá føroyingum?? (veðrið á Rokkinum skuldi ikki verið meir enn fyrri Flesjar-nar annars).

Spurningur mín til Sosialin skal vera, tá nú norðmenn eiga og búgva á Svalbard, hvi ráða teir ikki yvir havinum rundanum, eins og onnur lond gera tað?

Vóni at tit kunnu greiða nærri frá hesum.

Ein spurin

Av tí at vit hava skrivað rættiliga nógv um Svalbard og um viðurskiptini á havøkinum rundanum henda oyggjaflokk, so fara vit her at prenta sjálva Svalbardtraktatina, sum framvegis er galdandi fyri Svalbard og havøkið rundanum.

Noreg hevur sambært hesa traktat skyldu til at tryggja, at ríkiðmi á Svalbard og í havøkinum rundanum ikki verður misnýtt. Eitt nú skulu norðmenn hava eftirlit við, at fiskastovnararnir ikki verða ovfiskaðir.

Er talan um at avmarka veiðuna, so skulu norðmenn avmarka seg á jøvnum føti við aðrar, sum hava undirskrivað traktatina.

Í dag gera norðmenn krav uppá sjókið kring Svalbard, tí hetta liggur á norska landgrunninum. Norðmenn siga seg tí hava allan yvirvaldsrætt til havøkið kring Svalbard. Hetta hava aðrar tjóðir ikki góðtikið.

Svalbardtraktatin, sum varð undirskrivað fyri nógvum árum síðani, fevnir um eitt øki 4 fjórðingar úr landi. Síðani hon varð skrivað eru fiskimarkini flutt út á 200 fjórðingar. Tí halda londini, sum hava undirskrivað hesa traktat, at tað tí er náttúrligt, at eisini fiskimarkjó kring Svalbard er 200 fjórðingar. Hetta vilja so norðmenn ikki ganga við til. Tað stendur stríðið so um.

Vit endurgeva her Svalbardtraktatina í heilum líki, so ongar misskiljingar skulu vera:

PS. Tað kemur fyrri, at økið kring Svalbard verður nevnt altjóða sjógvur. Hetta hava vit eisini skrivað av og á. Hetta er skeiv orðing. Tað er sjógvur, har londini, sum hava undirskrivað Svalbardtraktatina, hava loyvi at fiska.

Traktat mellem Norge, Amerikas Forente Stater, Danmark, Frankrike, Italia, Japan, Nederland, Storbritannia og Irland og de britiske oversjøiske besiddelser og Sverige angående Svalbard.

Artikkel 1

»De høje kontraherende parter er enig om å anerkjenne under de vilkår som er fastsatt i nærværende traktat, Norges fulle og uinnskrenkede høiheitsrett over Svalbardgruppen, som foruten Bjørnøya omfatter alle øer mellom 10° og 35° lengde øst for Greenwich og mellom 74° og 81° nordlig bredde, særlig: Vestspitsbergen, Nordaustlandet, Barentsøya, Edgeøya, Kong Karls Land, Hopen og Prins Karls Forland tilkjemmede alle de øer, holmer og skjær, som hører dertil.

Artikkel 2

Alle de høje kontraherende parters skib og undersatser skal ha like rett til fiske og fangst innen de områder som er nevnt i artikkel 1 og deres territoriale farvann.

Det tilkommer Norge å håndheve, treffe eller fastsette passende forholdsregler til å sikre bevarelsen og — om nødvendig — gjenoppretelsen, af dyre- og plantelivet innen de nevnte områder og deres territoriale farvann, dog så, at disse forholdsregler alltid skal anvendes likt overfor alle de høje kontraherende parters undersatser uten nogen som helst undtagelser, forrettigheder og brugsstigelser, direkte eller indirekte, til fordel for nogen av dem.

De okkupanter hvis rettigheder blir anerkjent i henhold til bestemmelsene i artiklene 6 og 7, skal ha enerett til jakt på sine grunnstykker: 1. i nærheten af boliger, hus, magasiner, verksteder og anlegg opført til utnyttelse af grunnstykket, på vilkår fastsatt i de stedlige politiforskrifter; 2. innen et område av 10 kilometer fra foretagendene eller bedriftenes hovedsæte — og i begge tilfelle under forutsetning av at de retter sig efter de forskrifter som den norske regjering gir overensstemmende med betingelsene i denne artikkel.

Artikkel 3

Alle de høje kontraherende parters undersatser skal i farvannene, fjordene og havnene innen de områder som er

nevnt i artikkel 1, ha like rett til adgang og ophold — uten hensyn til grunn eller formål: de skal der kunne drive uhindret allslags maritim-, bergverks- og handelsvirksomhet på fullstendig like fot, forutsatt at de retter sig efter de stedlige lover og forskrifter.

De skal ha samme like adgang til å drive og utnytte alle maritime, industri-, bergverks- og handelsforetagender både til lands og i de territoriale farvann, uten at noget monopol i nogen henseende eller til fordel for noget foretagende skal kunne innføres.

Uansett de regler som måtte gjelde i Norge for kystfart skal de høje kontraherende parters skib på reise til eller fra de områder som er nevnt i artikkel 1 ha rett til å anløpe norske havner, både på opp- og nedreisen, for å ta ombord eller sette i land reisende eller varer, som skal til eller kommer fra de nevnte områder — eller av hvilken som helst annen grunn.

Der er enighet om, at der ikke i nogen henseende og særlig ikke forsvådt angår utførsel, innførsel og gjenneførsel skal pålegges nogen af de høje kontraherende parters undersatser, deres skib og varer nogen som helst byrde eller innskrenkning som ikke kommer til anvendelse like overfor undersatser, skib eller varer, som i Norge nyder mestbegunstig behandling, idet norske undersatser, skib og varer i så måte likestilles med de andre høje kontraherende parters og ikke skal behandles gunstigere i nogen retning.

Der skal ikke pålegges utførselen av varer bestemt til nogen av de kontraherende maktens områder nogen annen eller mere tyngende byrde eller innskrenkning enn der fastsettes for utførselen av samme slags varer til en annenkontraherende makt (deriblant Norges) område eller til hvilket som helst annet land.

Artikkel 4

Alle offentlige trådløse telegrafstasjoner som er eller blir opprettet med den norske regjering tilståelse eller efter dens tiltak i de egner som er nevnt i artikkel 1, skal alltid stå åpen på helt like fot for meddelelser fra skib av alle flagg og fra de høje kontraherende parters undersatser på de vilkår som er fastsatt i radiotelegrafoverenskomsten av 5. juli 1912 eller fastsettes i den internasjonale overenskomst som måtte bli avsluttet istedenfor den.

Under forhold av de mellomfolkelige forpliktelser som måtte følge av krigstilstand skal eiere av grunnstykker alltid kunne oppsette og benytte til egen bruk apparater for trådløse telegrafering, som i private anlegg skal ha adgang til å tre i forbindelse med faste eller bevegelige stasjoner, derunder innbefattet stasjoner ombord i skib og luftfartøyer.

Artikkel 5

De høje kontraherende parter anerkjenner nytten av å opprette en internasjonal meteorologisk stasjon i de egner som er nevnt i artikkel 1. Ordningen av denne stasjon

vil bli gjenstand for en senere overenskomst.

Der vil likeledes ved overenskomst bli truffet bestemmelser om de betingelser hvorunder vitenskapelig forskning skal kunne drives i de nevnte egner.

Artikkel 6

Med forbehold av bestemmelsene i nærværende artikkel skal erhvervede rettigheter som tilhører de høje kontraherende parter undersatser anerkjennes som gyldig.

Krav som et opstått ved besiddelsestager eller okkupasjoner foretatt før undertegningen av denne traktat, skal ordnes efter bestemmelsene i det vedføjede bilag, som skal ha samme kraft og gyldighet som nærværende traktat.

Artikkel 7

Med hensyn til erhvervelse, utnyttelse og utøvelse av eiendomsrett, derunder innbefattet bergverksrettigheter, forplikter Norge sig til i de områder som er nevnt i artikkel 1, å innføre alle de høje kontraherende parters undersatser en behandling basert på fullstendig likestilling og overensstemmelse med bestemmelsene i nærværende traktat.

Ekspropriasjon kan bare skje til almenntilfælde formål og mot full erstatning.

Artikkel 8

For de områder som er nevnt i artikkel 1 forplikter Norge sig til å istandbringe en bergverksordning som særlig med hensyn til skatter, gebyrer eller avgifter av enhver art og de almindelige eller særlige arbeidsvilkår, skal utelukke alle forrettinger, monopoler eller begunstigelser til fordel for staten eller for undersatser av nogen av de høje kontraherende parter, Norge innbefattet, og sikre det lønnede personale av enhver art de nødvendige lønns- og garantier for beskyttelse av dels fysiske, moralske og intellektuelle velvære.

Det skatter, gebyrer og avgifter som opkreves skal utelukkende komme de nevnte områder tilgode og kan bare pålegges i den utstrekning som deres øjemed tilsier.

For såvidt særlig angår utførselen av mineraler har den norske regjering adgang til å pålegge en eksportavgift, som dog for de første 100.000 tons ikke må overstige 1% av de utførte mineralers maksimumsverdi og derefter beregnes efter en synkende skala. Verdier skal fastsettes ved utløpet av skibningsseongen på grunnlag av en beregning av den oppådde gjennomsnittlige fob-pris.

Den norske regjering skal ha meddelt de andre kontraherende makter utkastet til bergverksordning 3 måneder før den tre i kraft. Hvis en eller flere av de nevnte makter innen denne frist foreslår at der foretas endringer i den, før den bringes i anvendelse, skal den norske regjering meddele disse forslag til de andre kontraherende makter for at de kan bli prøvd og avgjort av en